

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 90/2017
27.07.2017. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Бранка Станића и Гордане Ајншпилер-Поповић, чланова већа, у привредном спору тужиоца Предузећа за производњу, трговину и услуге „АА“ ..., кога заступа др Здравко Петровић, адвокат из ..., против туженог „ББ“ у стечају, ..., кога заступа Мирко Мркић, адвокат из ..., ради утврђења, вредност предмета спора 635.464.262.826,79 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 119/16 од 03.11.2016. године, у седници већа одржаној 27.07.2017. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

Ревизија тужиоца се **ДЕЛИМИЧНО УВАЖАВА.**

УКИДА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 119/16 од 03.11.2016. године и пресуда Привредног суда у Београду П бр.2105/15 од 07.10.2015. године у делу одлуке којом је жалба тужиоца одбијена и потврђена првостепена пресуда у делу одлуке којом је одбијен тужбени захтев за утврђење оспореног потраживања тужиоца према туженом (став 1 изреке првостепене пресуде), као и за део одлуке којом је одбијен захтев тужиоца да се утврди његово потраживање према туженом по основу депозита и исто разврста и исплати у првом исплатном реду (став 2 изреке првостепене пресуде), као и у односу на одлуку о трошковима спора (став 4 изреке првостепене пресуде) и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца у односу на део одлуке другостепене пресуде којом је жалба одбијена и потврђена цитирана првостепена пресуда у односу на донета решења о одбацивању тужбе за утврђење ништавости утврђених потраживања по закључку Привредног суда у Београду Ст 4797 од 10.01.2015. године, утврђења ништавости извршених исплата повериоцима по нацртима стечајног дужника за накнадну деобу донетим 29.06.2007, 16.10.2007. и 09.06.2007. године, те поништаја решења ликвидационог већа Л ... од 02.07.2007, 19.10.2007. и 11.06.2008. године (став 3 изреке првостепене пресуде).

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 119/16 од 03.01.2016. године потврђена је пресуда Привредног суда у Београду П бр.2105/15 од 07.10.2015. године, којом је одбијен тужбени захтев тужиоца да се утврди његово потраживање према туженом по основу депозита које проистиче из уговора о ороченом депозиту и прилива по извозу по стањима на дан отварања стечаја 01.11.2012. године над туженим у износу од 9.160.340,52 динара са уговореном каматом у складу са чланом 277. став 2. Закона о облигационим односима, обрачунатом по месечним стопама уговорне камате од 7% месечно, ако је стопа уговорне камате од 7% виша од месечне стопе затезне камате, која се на основу члана 2. став 2. наведених уговора о ороченом депозиту у складу са чланом 400. став 3. Закона о облигационим односима, обрачунава месечно и приписује главници на тако увећану главницу са приписаном каматом у претходном месецу обрачунава уговорена камата за наредни месец и тако из месеца у месец све до отварања стечаја 01.11.2012. године почев од доспећа до 01.11.2012. године и то на износ од 8.625.719,21 динара почев од 21.12.1997. године до 01.11.2012. године и на износ од 570.621,31 динара почев од 25.12.1997. до 01.11.2012. године, одбачена као недозвољена тужба у делу у коме је тужилац тражио да се утврди потраживање истог према туженом по основу депозита који проистиче из уговора о ороченом депозиту и прилива по извозу по стању на дан отварања стечаја 01.11.2012. године које се разврстава и исплаћује у првом исплатном реду на име законске затезне камате обрачунате на стање главног дуга и то на износ од 8.625.719,21 динара почев од 21.12.1997. године до 09.05.2001. године и на износ од 570.621,31 динара почев од 25.12.1997. године до 09.01.2001. године, те потраживањем на име законске затезне камате која се обрачунава на месечно стање дуга са приписаном уговорном каматом обрачунатом као у ставу један изреке одлуке почев од 09.05.2001. године до дана отварања стечаја 01.11.2012. године умањено за извршене исплате и то 190.880,56 динара на дан 30.01.1998. године, 99.000,00 динара на дан 06.02.1998. године, 900.000,00 динара на дан 25.03.1998. године, 300.000,00 динара на дан 18.06.1998. године, 6.861.300,00 динара на дан 20.10.1998. године, 3.573,55 динара на дан 25.11.1998. године, 8.552,69 динара на дан 23.12.1998. године, 26.699,39 динара на дан 24.05.2000. године и 14.160,00 динара на дан 08.09.2000. године, а које потраживање се умањује на дан исплате за износ извршених плаћања туженог до дана исплате по правноснажној делимичној пресуди Привредног суда у Београду П бр.3172/06 од 22.10.2008. године. Такође, у делу одлуке којом је одбачена тужба којом је тужилац тражио да се утврди ништавост утврђених потраживања по закључку Привредног суда у Београду Ст 4797 од 10.01.2015. године поверилаца од редног броја 1-60, осим редног броја ..., ..., за износ обрачунате затезне камате у периоду од 02.03.2001. године до дана отварања стечаја 01.11.2012. године, на затезну камату обрачунату од 02.03.2001. године и наложи туженом као стечајном дужнику да правилно утврди потраживања поверилаца на дан отварања стечаја 01.11.2012. године узимајући у обзир исплате по накнадним деобама у ликвидационом поступку Л ..., да суд утврди ништавост нацрта ликвидационог суда стечајног дужника за накнадну деобу у ликвидационом поступку и ништавост

извршених исплата повериоцима по нацртима стечајног дужника за накнадну деобу у ликвидационом поступку по нацртима од 29.06.2007. године поднет суду 02.07.2007. године, нацрту од 16.10.2007. године поднет суду 16.10.2007. године и нацрту од 09.06.2007. године поднет суду 09.06.2008. године и решењима ликвидационог већа Л ... од 02.07.2007. године, од 19.10.2007. године и 11.06.2008. године којим су одобрени наведени нацрт и исплате потраживања повериоца и да суд обавезе стечајног дужника и повериоце да исплате по наведеним нацртима за накнаде деобе и друге које суд утврди у целости са затезном каматом од датума пријема до датума враћања врате у стечајну масу стечајног дужника као недозвољене. Као и у односу на одлуку о трошковима поступка којом је одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Против овакве пресуде другостепеног суда тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију. У ревизији се истиче да је побијана пресуда донета уз битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП и погрешну примену материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама разлога прописаних одредбом члана 399. ЗПП („Службени гласник РС“, број 125/04 и 119/09) који се примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11), осим у погледу ревизијског цензуса прописаног одредбом члана 23. Закона о изменама и допунама ЗПП („Службени гласник РС“, број 55/14) и установио да је ревизија тужиоца делимично основана.

Побијана одлука није захваћена битном повредом на чије постојање се ревизијом указује. Неоснована је тврдња ревидента да је првостепени суд у овом спору одбио да одлучује о захтеву који спада у његову надлежност. Напротив, тужба је правноснажно одбачена у делу којим је тражено да се утврди ништавост утврђених потраживања по закључку Привредног суда у Београду Ст 4797 од 10.01.2015. године поверилаца од редног броја 1- 60, осим редног броја, за износ обрачунате затезне камате у периоду од 02.03.2001. године до отварања стечаја 01.11.2012. године, затезну камату обрачунату од 02.03.2001. године, те да се наложи туженом као стечајном дужнику да правилно утврди потраживања поверилаца на дан отварања стечаја 01.11.2012. године узимајући у обзир исплате о накнадним деобама у поступку ликвидације Л ... као и да суд утврди ништавост исплата извршених по нацртима стечајног дужника за накнадну деобу у ликвидационом поступку одређену по нацртима од 29.06.2007, 16.10.2007, 09.06.2007. године као и решења ликвидационог већа Л ... од 02.07.2007, 19.10.2007, 11.06.2008. године којим је накнадна деоба одобрена и обавезу повериоци да примљене исплате по том основу врате у стечајну масу са законском затезном каматом од датума пријема до датума враћања. Ово из тог разлога што наведени захтеви не спадају у стварну надлежност парничног суда. У парничном поступку се не може поставити захтев за утврђење ништавости утврђених потраживања поверилаца у поступку ликвидације. Правилност и законитост одлука ликвидационог већа донетих у поступку

ликвидације банке се може преиспитати само у поступку на начин и под условима прописаним одредбама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, број 14/2015). Одредбом члана 25. тог закона прописано је да се у поступку ликвидације банака и друштава за осигурање сходно примењују одредбе закона којим се уређује стечај привредних друштава, као и одредбе тог закона којим се уређује поступак стечаја, осим одредби којима се уређује одбор поверилаца, разлучни и излучни повериоци, побијање правних радњи и исплатни редови. То значи да се пријављена потраживања у поступку ликвидације банке испитују и утврђују на начин прописан одредбом члана 116. став 1. Закона о стечају. Том одредбом је прописано да се утврђеним сматрају потраживања која нису оспорена од стране стечајног дужника или од стране поверилаца до закључења испитног рочишта. Стечајни судија је овлашћен да на основу коначне листе донесе закључак о листи утврђених и оспорених потраживања (став 3). Закључак се доставља стечајном управнику и сваком стечајном повериоцу чије је потраживање оспорено и који је упућен на парницу (став 6). Стечајни поверилац који у парници докаже своје потраживање има право да тражи исправљање коначне листе утврђених потраживања (став 7). Дакле, сходном применом тих одредби у поступку ликвидације банака произлази да се пријављена потраживања у том поступку могу оспоравати од стране ликвидационог управника и других поверилаца, али најкасније до закључења испитног рочишта. Такође, а сходно одредби члана 117. став 3. Закона о стечају, поверилац који је благовремено оспорио потраживање другог повериоца (до закључења испитног рочишта) признато од стране стечајног управника (у поступку ликвидације од стране ликвидационог управника) упућује се да у року од 15 дана од дана пријема закључка о листи утврђених и оспорених потраживања, односно од дана истека рока за медијацију покрене парницу. Дакле, парницу којом се оспорава признато потраживање у поступку ликвидације од стране ликвидационог управника може покренути само поверилац који је благовремено оспорио таква потраживања и од стране ликвидационог већа упућен да покрене парницу у којој ће тужбом тражити да се утврди да оспорена потраживања не постоје. У конкретном случају тужилац није благовремено оспорио потраживања за која у овој парници тражи да се утврде као ништава. То није учинио ни његов правни претходник. Из тог разлога тужилац нема активну легитимацију да у парничном поступку оспорава призната и исплаћена потраживања других поверилаца ликвидационог дужника. Таква тужба је сходно одредби члана 117. став 3. у вези одредбе члана 116. став 1. и 4. Закона о стечају недозвољена. Зато је сагласно одредби члана 294. став 1. тачка 6. ЗПП правилна одлука првостепеног суда којом је тужба одбачена. Осим тога, тужилац не може оспоравати потраживања осталих поверилаца ликвидационог дужника ни позивом на правни институт ништавости истих. Због ништавости у парници се могу оспоравати само уговори противни принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима. Ово из тог разлога што је ништавост правни институт материјалног – облигационог права. Зато се по том основу може спорити само законитост одређеног материјално правног уговорног односа, а не и радње и одлуке судских органа предузете у законито спроведеном поступку ликвидације. Стога, за разлику од поступка преиспитивања законитости одређеног уговора који се

спроводи у парничном поступку у оквиру стварне надлежности парничног суда, законитост судских одлука се може преиспитивати само у поступку по правним лековима. То даље значи да се и преиспитивање законитости било које судске одлуке може вршити само од стране законом установљеног надлежног суда у законом прописаном поступку. То је изричито прописано одредбом члана 145. став 4. Устава Републике Србије. Међутим, тужбом у овом спору је постављен захтев да се мимо законом прописаног поступка за изјављивање правног лека и одлучивања о истом од стране законом установљеног надлежног суда преиспита законитост оспорених судских одлука с позивом на материјално правну мањкавост истих са становишта њихове незаконитости с позивом на облигационо правни институт ништавости. Дакле, уместо Уставом и законом признатог и прописаног правног пута за преиспитивање судских одлука тужилац је захтевао да се тај поступак спроведе мимо уставно-правно допуштеног правног пута од стране законом неовлашћеног суда да то чини. Стога је и одлука нижестепених судова којом се таквом захтеву тужиоца ускраћује тражена судска заштита утемељена у правилној примени материјално правних одредби којима је ускраћено право парничном суду да по правилима парничног поступка преиспитује законитост судских одлука, односно судских органа донетих у поступку ликвидације тужене банке. Из тог разлога је и ревизијско указивање на незаконитост спорних судских одлука са становишта материјално правног института ништавости као и постављени захтев за њихово преиспитивање у парничном поступку, уместо у поступку по законом допуштеном правном леку без икаквог правног утемељења. Шта више, такав захтев се директно коси са владавином права као темељним принципом сваке правне државе. Зато би пружање судске заштите тако постављеном захтеву тужиоца било у директној колизији са уставно правним и законом допуштеним правним путем за преиспитивање законитости судских одлука.

То су разлози због којих је по оцени овог суда и чињенично и правно неутемељено указивање ревидента на постојање битне повреде поступка представљене као одбијање суда да поступи у оквиру своје законом установљене надлежности. С тим у вези, а сагласно одредби члана 414. став 1. у вези одредбе члана 420. став 6. ЗПП, у том делу одбијена је ревизија тужиоца и одлучено као у ставу два изреке.

Насупрот томе, у преосталом делу у односу на одлуку другостепеног суда којом је потврђена пресуда првостепеног суда о одбијању тужбеног захтева за утврђење тужиоцевог потраживања од 9.160.340,52 динара са уговореном каматом од 7% месечно ако је иста виша од месечне стопе законске затезне камате обрачунате на изреком ближе опредељене износе, као и у односу на одлуку о одбацивању тужбе у делу захтева да се потраживање тужиоца разврста и исплати у првом исплатном реду, те одлуку о трошковима спора, Врховни касациони суд налази да је ревизија тужиоца основана. Ово из тог разлога, што су те одлуке нижестепених судова донете уз погрешну примену материјалног права.

Погрешно је правно схватање нижестепених судова да тужилац нема право на уговорену каматну стопу од 7% на месечном нивоу. Оно је последица погрешног тумачења садржине и правог значења споразума од 15.12.2000. године. Тачно је да су тим Споразумом усаглашена потраживања тужиоца у погледу главног дуга у износу од 9.196.340,52 динара, али је правно неприхватљива тврдња нижестепених судова да је тужилац тим споразумом пристао да му се утврђени износ главног дуга исплати са законском затезном каматом уместо уговором опредељене месечне стопе уговорне камате од 7%. Ово из тог разлога што је истеком рока орочења по уговору о ороченом депозиту примљених средстава на страни тужене наступила дужничка доцња. Дужник чијом је кривицом дошло до неисплате дугованог новчаног износа не може по наступању доцње доћи у повољнији материјално правни положај од оног у коме се налазио до времена доспећа, осим ако се поверилац изричито и апсолутно јасно није одрекао свог привилегованог статуса у погледу уговором прописане уговорне каматне стопе и начина њеног обрачуна. У конкретном случају споразум од 15.12.2000. године, на који се позивају нижестепени судови, не садржи одредбу из које се на несумњив начин може закључити да се тужилац одрекао права на уговорну камату након истека рока орочења до исплате – повраћаја орочених средстава. Напротив, тим споразумом је установљена обавеза тужене да тужиоцу исплати усаглашени износ главног дуга од 9.196.340,52 динара са затезном каматом обрачунатом у складу са Законом о висини стопе затезне камате и Законом о облигационим односима (члан 1. Споразума). Из садржине тако одређене обавезе плаћања камате тужене не може се извести закључак, како то чине нижестепени судови, да се тужилац одрекао права на уговорну камату након наступања дужничке доцње тужене банке. То не произлази из садржине наведене одредбе споразума парничних странака од 15.12.2000. године. Установљењем обавезе тужене да тужиоцу плати затезну камату у периоду доцње у складу са Законом о висини стопе затезне камате и Законом о облигационим односима тужилац се није одрекао права на уговорну каматну стопу од 7% месечно. Напротив, изричитим прописивањем да тужиоцу припада затезна камата и у периоду доцње у складу са Законом о облигационим односима јасно се указује да се у том случају мора применити одредба члана 277. став 2. Закона о облигационим односима. Том одредбом је прописано да уговором прописана виша стопа уговорне камате тече и после дужничке доцње. Такво законско уређење права на уговорну камату проистиче и из тим законом прописаног времена наступања дужничке доцње (дужник долази у доцњу када не испуни обавезу у року одређеном за испуњење). У том случају, а сходно одредби члана 277. став 1. Закона о облигационим односима на страни дужника се конституише и додатна обавеза, а то је да поред главнице повериоцу плати и затезну камату. Дакле, наступањем дужничке доцње дужник се ставља у неповољнији материјално правни положај од онога у коме се налазио до тог времена. На његовој страни се конституише и додатни терет плаћања доспелог главног дуга са затезном каматом. Међутим, ако је уз обавезу плаћања главног дуга до доспећа била конституисана и обавеза плаћања уговорне камате она се наступањем дужничке доцње не може умањити свођењем уговором прописане каматне стопе на законом прописану стопу затезне камате. Зато је и одредбом члана 277. став 2. ЗОО изричито

прописано да уговорна стопа камате која је виша од стопе затезне камате наставља да тече и после дужничке доцње. На тај начин се штити не само право повериоца на исплату уговорне каматне стопе већ се степен његове заштите након наступања дужничке доцње и додатно увећава. То се чини законским конституисањем права повериоца да и у случају када је уговором прописана нижа каматна стопа од законом одређене стопе затезне камате он има право да уместо уговорене ниже каматне стопе у судском поступку захтева и добије судску заштиту да од дужника наплати вишу законом прописану каматну стопу. Дакле, цитираном законском одредбом се конституише повољнији правни положај повериоца у случају дужничке доцње и постојања уговором прописане ниже каматне стопе од законом установљене стопе затезне камате. Из тог разлога, а код неспорне чињенице да је уговором била прописана виша каматна стопа и начин њеног обрачуна који је повољнији за тужиоца, није било места тумачењу да је он пристао на исплату ниже законске стопе уместо уговором установљене више каматне стопе. Напротив, изричитим установљењем обавезе тужене да тужиоцу и у доцњи дугује камату у складу са Законом о облигационим односима уговорне стране су само додатно ојачале правни положај тужиоца за случај када би законска каматна стопа у периоду доцње тужене постала виша од уговором одређене уговорне каматне стопе. У том случају тужилац би уместо уговором прописане каматне стопе могао захтевати исплату камате по стопи прописаној Законом о висини стопе затезне камате. У противном, у ситуацији када је уговорена каматна стопа виша од стопе затезне каматне стопе тужилац и по слову одредбе члана 277. ств 2. Закона о облигационим односима и по слову одредбе члана 1. Споразума парничних странака од 15.12.2000. године има право на исплату уговорене а не законом прописане ниже каматне стопе. То право тужиоцу припада од датума наступања дужничке доцње тужене до коначне исплате уговором о орочењу депозита прописане каматне стопе. Примена уговором прописане камате у периоду доцње може се искључити само у случају када је поверилац обрачунао доспелу уговорну камату до одређеног датума дужничке доцње и исту углавнички тако што је до тог датума обрачунату уговорну камату приписао главном дугу. Само у том случају на углавничени део обрачунате уговорне камате повериоцу припада процесна, а не уговором прописана каматна стопа. Процесна камата се обрачунава за период након утужења до коначне исплате углавничене уговорне камате у складу са законом прописаном затезном каматном стопом.

Осим тога, погрешно је правно схватање нижестепених судова да постављени тужбени захтев да се потраживање тужиоца разврста у први исплатни ред не може представљати предмет одлучивања парничног суда. Тим поводом нижестепени судови полазе од правног става да разврставање поверилачких потраживања у одговарајуће исплатне редове представља радњу стечајног управника која се предузима у поступку стечаја. Јер, парнични суд у парничном поступку искључиво расправља о постојању или непостојању неког права које произлази из материјално правних односа стечајног дужника и његових поверилаца. На темељу тог правног становишта нижестепени судови закључују да парнични суд не може одлучивати о

правилности радње стечајног управника као органа стечајног поступка, јер се правилност тих радњи испитује у складу са одредабама стечајног закона.

Врховни касациони суд налази да овакво правно схватање нижестепених судова нема материјално правно утемељење. Ово из тог разлога што је одредбом члана 113. (која се сходно одредби члана 25. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање примењује у конкретном случају) изричито је прописано да стечајни управник утврђује основаност, обим и исплатни ред сваког потраживања и о томе сачињава листу признатих и оспорених потраживања. Из ове законске одредбе недвосмислено произлази да стечајни управник може признати, или оспорити не само основ и висину пријављеног потраживања, већ и редослед – исплатни ред његовог намирења. Признање основа, висине и редоследа намирења пријављеног потраживања не представља радњу већ материјално правну одлуку коју доноси стечајни управник у складу са одредбом члана 113. став 2. Закона о стечају. Из тог разлога, а сагласно одредби члана 116. став 1. Закона о стечају под признатим потраживањем се не може сматрати само потраживање чији су основ и висина неспорни од стране стечајног управника или других поверилаца. То другим речима значи да се признањем одређеног потраживања чини неспорним његов основ намирења, да то потраживање постоји у висини у којој је признато и да се исто може наплатити у исплатном реду у коме је од стране стечајног управника разврстано. Из тих разлога се сагласно одредби члана 116. став 2. Закона о стечају одлуком стечајног судије потврђује коначна листа признатих и оспорених потраживања у односу на основ, висину и редослед њиховог намирења. Из реченог следи да се сходно одредби члана 116. став 1. Закона о стечају од стране стечајног управника, или других поверилаца, може оспорити пријављено потраживање како у погледу основа и висине, тако и у погледу одређеног редоследа његовог намирења у коначној листи састављеној од стране стечајног управника. Ово утолико пре што је изричитом одредбом члана 116. став 5. Закона о стечају прописано да је коначна листа којом се утврђује потраживање и његов исплатни ред обавезујућа за стечајног дужника и све стечајне повериоце. Из таквог законског уређења признатих и оспорених потраживања недвосмислено произлази да се то не чини радњом стечајног управника, већ одлуком стечајног судије. Одлуком – закључком стечајног судије којом се потврђује коначна листа признатих и оспорених потраживања од стране стечајног управника одлучује се о праву сваког повериоца да пријављено потраживање у одређеном износу намири у одговарајућем исплатном реду. Дакле, да ли ће се неко потраживање намирити у првом или неком другом исплатном реду не одређује се радњом стечајног управника већ одлуком стечајног судије да ли тај поверилац има или нема право да се његово потраживање намири у исплатном реду одређеном коначном листом стечајног управника. Из тог разлога се поверилац може упутити да у парници докаже не само основ и висину оспореног потраживања већ и редослед његовог намирења. Зато је парнични суд овлашћен да и у случају оспоравања утврђеног редоследа намирења признатог потраживања у погледу основа и висине одлучи да ли је коначном листом верификованом закључком стечајног судије одређен и одговарајући редослед његовог намирења у складу са законом

прописаним исплатним редовима. Предмет преиспитивања такве одлуке парничног суда није правна валидност предузетих радњи стечајног управника о сврставању одређеног потраживања у одговарајући исплатни ред. Напротив, у том поступку се одлучује да ли поверилац таквог потраживања може намирити у складу са коначном листом опредељеним исплатним редом. Зато је парнични суд овлашћен да уместо коначном листом и закључком стечајног судије опредељеног редоследа намирења потраживања признатог по основу и висини својом одлуком тужиоцу призна право намирења у складу са законом одређеним исплатним редом у коме се такво потраживање може намирити.

У конкретном случају, закључком стечајног судије Ст 4797/12 од 20.01.2015. године тужиоцу је оспорено не само право на исплату пријављеног потраживања, већ и редослед његовог намирења. Стога је тужилац упућен на парницу да би у том поступку доказао не само постојање оспореног потраживања у погледу основа и висине већ и редослед његовог намирења. Из тих разлога се у парничном поступку мора одлучити о праву тужиоца, а не о допуштености или недопуштености радње стечајног управника којим је његово потраживање коначном листом признатих и оспорених потраживања сврстано у спорни исплатни ред. С тим у вези, Врховни касациони суд указује да се одлука о тако оспореном праву тужиоца мора донети правилном применом одредбе члана 17. став 1. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 61/2015, 116/2008 и 91/2010). Том законском одредбом је изричито прописано да се потраживање поверилаца банке по основу депозита осигураних у смислу закона којим се уређује осигурање депозита, преосталих након исплате осигураног износа, као и потраживање агенције по основу оснивања банке за посебне намене, исплаћује у првом исплатном реду. Садржина ове законске одредбе је по својој природи упућујућег карактера, јер се њом одређује да ће се питање намирења потраживања по основу депозита реализовати у првом исплатном реду у складу са одредбама закона којим се уређује осигурање депозита. На тај начин се овом упућујућом нормом ближе одређује под којим условима прописаним посебним законом се потраживање физичких лица, предузетника и малих и средњих предузећа могу сврстати и намирити у првом исплатном реду банке у стечају. Дакле, које потраживање тих лица се намирује у првом исплатном реду према банци у стечају опредељено је посебним законом. То је Закон о осигурању депозита („Службени гласник РС“, бр. 61/2005, 116/2008, 91/2010). Одредбом члана 1. тог Закона изричито је прописано да се њиме уређује обавезно осигурање депозита физичких лица, предузетника и малих и средњих правних лица код банака, а ради заштите њиховог депозита и очувања финансијске стабилности Републике Србије. Такође, а сходно одредби члана 2. истог Закона прописано је да се под појмом депозита подразумева динарско или девизно новчано потраживање према банци које произлази из новчаног депозита, улога на штедњу, банкарског текућег рачуна или другог новчаног рачуна на основу ког настаје законска или уговорна обавеза банке на повраћај средстава. Из таквог законског уређења депозита, као и основа потраживања које се сагласно одредби члана 17. став 1. тачка 1. Закона о стечају и ликвидацији банака намирује у првом исплатном реду

недвосмислено произлази да су то и потраживања физичких лица, предузетника и малих и средњих правних лица која се обавезно осигуравају по основу Закона о осигурању депозита, ако иста нису у целости намирена по том основу. Ово из тог разлога што се само потраживања свих тих лица обавезно осигуравају у складу са одредбама Закона о осигурању депозита. Стога се сагласно упућујућој одредби члана 17. став 1. тачка 1. Закона о осигурању и ликвидацији банака и друштава за осигурање само та лица могу сматрати повериоцима чија се потраживања намирују у првом исплатном реду у поступку стечаја банака.

У конкретном случају нижестепени судови нису имали у виду напред цитиране материјално правне одредбе. Из тог разлога је и одлука о одбацивању дела тужбеног захтева да се потраживање тужиоца разврста у први исплатни ред у директној колизији са правно валидним материјално правним одредбама по којима се морало расправити питање основаности таквог тужбеног захтева. Зато је сагласно одредби члана 416. став 2. ЗПП одлучено као у ставу један изреке.

У поновљеном поступку првостепени суд ће најпре утврдити да ли је опредељени тужбени захтев за признање уговорне камате као стопе затезне камате на износ главног дуга од доспећа истог до отварања стечајног поступка у складу са пријавом потраживања опредељеним захтевом тужиоца који му је у поступку стечаја оспорен и у односу на које је упућен да покрене парнични поступак. То практично значи да се претходно мора расправити да ли је такав захтев материјално правно идентичан пријављеном и оспореном износу потраживања у односу на који је парница покренута. У том контексту се мора расправити и да ли је делимичном пресудом Привредног суда у Београду П 3172/2006 од 22.10.2008. године одлучено само о праву тужиоца на исплату главног дуга са законском затезном каматом за одређени период или је у номиналном износу том пресудом признатог потраживања тужиоцу већ садржана углавничена камата обрачуната по уговорној каматној стопи. Ако се утврди да номинални износ признатог потраживања тужиоцу по цитираној делимичној пресуди представља збир главног дуга увећаног за уговорену и углавничену камату мора се расправити колико од признатог износа потраживања том пресудом чини углавничена камата и за који период је иста обрачуната. С тим у вези мора се расправити и да ли преостали захтев који је предмет овог спора представља прецизирање пријавом потраживања опредељеног и делимичном пресудом већ пресуђеног дела тужбеног захтева у складу са оспореним потраживањем тужиоца, или се ради о новом – преиначеном захтеву. Ово из тог разлога што предмет расправљања пред парничним судом може представљати само основ и износ тужиоцу оспореног потраживања у поступку стечаја. То значи и да се у наставку овог спора може одлучити само о преосталом – непресуђеном делу оспореног потраживања тужиоца. То је управо разлика између делимичном пресудом већ признатог дела оспореног потраживања тужиоцу и преосталог непресуђеног номиналног дела његовог захтева који чини главни дуг увећан за уговором опредељену месечну каматну стопу од датума доспећа до отварања стечајног поступка. Након поузданог разјашњења и утврђења шта представља спорни захтев о

коме се одлучује у овом спору расправиће се и да ли тако постављен тужбени захтев у односу на оспорено потраживање представља неизмирено дуговање тужене по основу депозита који се обавезно осигурава у складу са Законом о осигурању депозита и сагласно томе определити исплатни ред његовог намирања у поступку стечаја.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић